

TransActua

Eerwraak in proportie

Foto: Menno Boermans/HH

TransAct is het landelijk expertisecentrum voor de aanpak van huiselijk en seksueel geweld en voor vraagstukken rond sekse en etniciteit.

TransAct ondersteunt beleidsmakers, managers, opleiders, artsen, hulpverleners en andere intermediairen in de zorg- en welzijnsector, beroepskrachten werkzaam bij politie, Openbaar Ministerie, reclasering en Raad voor de Kinderbescherming. De drie kerntaken van TransAct zijn Kennis en Methodiek-ontwikkeling, Beleidsanalyse en Agendering en Training en Advies.

Viermaal per jaar brengt TransAct de krant Huiselijkgeweld.nl uit en tweemaal per jaar de TransActua met algemeen nieuws over de werkgebieden van TransAct. Incidenteel komen TransActua's uit die een specifiek thema behandelen.

De TransActua is ook te downloaden via www.transact.nl.

Sinds er een aantal geruchtmakende eermoorden in de publiciteit kwamen, valt de term eerwraak regelmatig. Maar over de achtergronden, omvang en aard van eengerelateerd geweld is nog maar weinig know how. Reden voor TransAct om te werken aan deskundigheidsbevordering op dit terrein.

Hilde Bakker en Sezai Aydogan zijn vanuit TransAct al enige tijd bezig om het onderwerp eerwraak op de kaart te zetten. En dat betekent soms voorzichtig laveren, vertellen ze. Bakker: 'Het is dringend nodig dat hulpverleners meer kennis krijgen over eengerelateerd geweld. Maar tegelijkertijd willen we de hype rond eerwraak in de media en politieke kringen niet voeden. Eerwraak 'scoort' lekker als exotisch onderwerp. Voor je het weet doen de wildste verhalen de ronde en worden migrantengroepen gestigmatiseerd.' Eengerelateerd geweld is een cultuurspecifieke vorm van geweld tegen vrouwen die speelt bij uiteenlopende migrantengroepen, zoals Surinaams-Hindoestanen, Turken, Afghanen, Iraakezen en Noord-Afrikanen. Concrete cijfers over hoe vaak eengerelateerd geweld voorkomt zijn er niet. Bakker: 'Vergeleken met de totale omvang van huiselijk geweld tegen vrouwen en kinderen is het natuurlijk een marginaal verschijnsel. Maar in de gemeenschappen waar het speelt, en met name onder hele

Voor je het weet worden migrantengroepen gestigmatiseerd

traditionele migrantenfamilies die van het platteland komen, is eerwraak een groot en hardnekkig probleem.' Overigens gaat het daarbij niet alleen om eermoord, zoals vaak wordt gedacht. Aydogan: 'Eengerelateerd geweld heeft te maken met normen en waarden rond eer en kuisheid. Die worden op een heleboel manieren instandgehouden en bewaakt. Door het gedrag van meisjes en vrouwen – en ook jongens trouwens – voortdurend te controleren, hun bewegingsvrijheid in te perken of door verstoting uit de

familie. Niet alleen bij ongewenst seksueel gedrag, maar ook bijvoorbeeld bij echtscheiding.'

Liberale opvattingen

Wat bij eengerelateerd geweld een grote rol speelt is de dubbele moraal zoals die ook in Nederland heel lang heeft gegolden. Aydogan: 'Jongens worden gestimuleerd om seksuele ervaring op te doen en meisjes mogen nog niet eens met een jongen in gesprek.' Bakker: 'In mijn moeders jeugd was er ook in Nederland grote druk op meisjes om als maagd het huwelijk in te gaan. Bij eerwraak moet je je ook realiseren dat cultuur niet iets statisch is, dat opvattingen in de loop der tijd veranderen en niet ieder lid van een gemeenschap precies hetzelfde denkt. Het is ook niet zo dat eerwraak automatisch bij bepaalde migrantengroepen hoort. We zeggen immers ook niet dat alle Nederlanders huiselijk geweld plegen!' De slechtere sociaal-economische positie van migranten speelt een rol bij de instandhouding van een eerwraakcultuur. Bakker: 'Zowel emotioneel als financieel ben je afhankelijker van elkaar wanneer je een beroerde positie in de samenleving hebt. Als gemeenschappen afgezonderd raken van de rest

van de samenleving, krijgen liberalere opvattingen ook veel minder kans om post te vatten.' Aydogan: 'En dan betreft het toch al sterke gemeenschapsculturen. Daarbinnen ontkomt zelfs degene die er liberale opvattingen over kuisheid op nahoudt, niet aan de sociale druk. Wie niet meedoet, wordt uitgestoten of komt in een sociaal isolement terecht. Men komt bijvoorbeeld niet meer in jouw winkel boodschappen doen, of men negeert je in het koffiehuis of de moskee. Het is een feilloos systeem, eigenlijk.' De afgelopen jaren heeft TransAct verschillende initiatieven ondernomen op het terrein van eerwraak. In 2004 is het Nationaal Platform Aanpak Eerwraak opgericht, voor betere uitwisseling van kennis tussen betrokkenen. In 2005 heeft TransAct het Bronnenboek Eengerelateerd geweld in Nederland gepubliceerd, dat een overzicht geeft van ontwikkelingen, publicaties en activiteiten rond het verschijnsel in Nederland in de afgelopen twee jaar. Bakker: 'Verder hebben we trainingen in de vrouwenopvang verzorgd. Met behulp van het risicoscreeningsinstrument dat het Verwey-Jonker Instituut heeft ontwikkeld, kunnen vrouwenopvanginstellingen ervoor

zorgen dat ze in de intakes informatie krijgen over mogelijke eerwraakdreiging bij nieuwe cliënten.' Binnenkort zal TransAct een vergelijkbare training gaan organiseren voor de Advies- en Steunpunten Huiselijk Geweld. Bakker: 'Hoewel die niet alleen over eerwraak zal gaan, maar over interculturele hulpverlening op het gebied van huiselijk geweld in het algemeen. We willen vooral benadrukken dat geweld zeer verschillende uitingsvormen kan hebben en dat je de aanpak ervan goed moet toespitsen op de context waarbinnen het speelt.' Bij eerwraakproblematiek speelt bijvoorbeeld dat de hele familie medeplichtig is, terwijl bij huiselijk geweld meestal één dader is, wiens gedrag door de omgeving bijna altijd wordt afgekeurd.

Valkuil

Hulpverleners moeten goed weten dat in een eerwraakcontext de hele familie op je let, stelt Bakker. 'Dat het gevaarlijk kan zijn om een vrouw te adviseren om tijdelijk naar de vrouwenopvang te gaan, zoals gebruikelijk in de hulpverlening aan slachtoffers van ernstig huiselijk geweld. Bij de ver-

vervolg pagina 2

Colofon

© TransAct, maart 2006
 Artikelen: Marije Wilmink
 Redactie: Anne-Marie de Ruiter
 Vormgeving: Troost communicatie
 Druk: Drukkerij Libertas

TransAct, Postbus 1413,
 3500 BK Utrecht
 Tel. 030-2326500
 E-mail: algemeen@transact.nl
 Internet: www.transact.nl
 Adreswijzigingen naar:
c.bokking@transact.nl

TransAct

landelijk expertisecentrum

- aanpak huiselijk geweld
- aanpak seksueel geweld
- vraagstukken rond sekse en etniciteit

Mededelingen

Relatiegeweld in MacDonalds

Het project StayinLove probeert door middel van voorlichting aan jongeren relatiegeweld te voorkomen. Het is een samenwerkingsproject van het Trimbos, Riagg Zwolle, Parnassia en TransAct. Tot en met eind april wordt in vijf vestigingen van MacDonalds in Zwolle en Den Haag een reclamespot van StayinLove uitgezonden. In deze reclamespot hoor je een raptekst over relatiegeweld. De spot verwijst naar de website van StayinLove en wordt uitgezonden op de tijdstippen dat volgens de statistieken veel jongeren bij de hamburgergigant zijn. De eerste indruk is dat na de uitzendingen het aantal bezoekers aan de website toeneemt.

Voor meer informatie: Nico van Oosten (n.v.oosten@transact.nl).

Nieuw fonds bestrijding seksuele kindermishandeling

De Vereniging tegen Seksuele Kindermishandeling binnen gezin, familie en andere vertrouwensrelaties (VSK) heeft het Februarifonds ingesteld om projecten ter bestrijding van seksuele kindermishandeling mogelijk te maken. Aanvragen voor een financiële bijdrage voor projecten van maximaal € 1800,- kunnen gedaan worden voor 15 april 2006 bij de VSK, postbus 641, 3500 AP Utrecht.

Voor meer informatie: vsk@transact.nl.

E-therapie voor plegers

TransAct heeft in opdracht van het ministerie van VWS een verkennend onderzoek gedaan naar de mogelijkheid van e-therapie voor plegers van huiselijk geweld. Volgens de uitkomsten zouden plegers naar zo'n website 'toegelokt' kunnen worden door de juiste zoektermen. Een aanbeveling van onderzoeker Remy Vink is onder andere om de online hulp te baseren op interventies die in face to face contacten ook werken. Er is subsidie aangevraagd voor het opzetten van e-therapie bij de Riagg Rijnmond Noord-West.

Voor meer informatie: Nico van Oosten (n.v.oosten@transact.nl).

Mannen lopen tegen huiselijk geweld

In 2006 organiseert TransAct, in samenwerking met landelijke sportbonden, een grote campagne onder het motto 'Mannen Lopen tegen Huiselijk Geweld'. Alle mannen, organisaties en bedrijven worden opgeroepen om aan een White Ribbon Run in het land mee te doen en zo te laten zien dat zij zich actief tegen huiselijk geweld inzetten. Bekende Nederlanders worden benaderd om dit maatschappelijke probleem aandacht te geven en in een regionale loop hun beste beentje voor te zetten. De 'Grote final' vindt plaats in de jaarlijkse Week Zonder Geweld van 25 november tot 1 december 2006.

Voor informatie, deelname of meer ideeën: Lieneke Arts (l.arts@transact.nl), tel. 030-2326558.

Kindsporen volgen

Het NIZW en TransAct doen in opdracht van het ministerie van Justitie een inventarisatie van de 'kindsporen' in Nederland. Wanneer kinderen die getuige zijn (geweest) van huiselijk geweld geen (vroegtijdige) hulp krijgen bij de verwerking van hun ervaringen, kunnen zij later veel problemen krijgen. In de inventarisatie wordt bekeken hoe in de regio's de route is voor deze kinderen na signalering of melding van partnergeweld tussen de ouders. Daarnaast worden enkele goede voorbeelden in kaart gebracht en handreikingen voor de praktijk verzameld.

Voor meer informatie: Hilde Bakker (h.bakker@transact.nl).

Veldconsultatie

Op het WMO-prestatieveld maatschappelijke opvang, vrouwenopvang en de aanpak van huiselijk geweld is nog veel werk te verrichten. Op 17 maart jl hebben het NIZW Sociaal Beleid, X-S2 en TransAct organisaties en gemeenten bijeen gebracht om te praten over de actuele knelpunten en de kennis die nodig is om deze knelpunten aan te pakken.

Het nieuwe kennisinstituut, dat waarschijnlijk per 1 januari 2007 van start gaat, gaat werk maken van deze knelpunten. In dit instituut bundelen TransAct, NIZW Sociaal Beleid, X-S2 Kennisnetwerk Sociaal Beleid, Civiq Instituut Vrijwillige Inzet, het Kenniscentrum Lesbisch en Homomancipatiebeleid en het Landelijk Centrum Opbouwwerk (LCO) hun kennis en ervaring.

Nieuwe activiteiten van Training & Advies:

- Voor Den Hey-Acker, een Jeugd Justitiële Inrichting, gaat TransAct een jaar lang maandelijks aan alle teams begeleidde interventie geven en een aantal cursussen verzorgen rond psychopathologie en automutilatie.
- In opdracht van Paul de Bont, Film & Video Support, gaat TransAct scholing ontwikkelen en uitvoeren voor de gehandicaptenzorg. Doel is zorgverleners te ondersteunen in het ontmoedigen van een kinderswemmen bij licht verstandelijk gehandicapten als, via een risicoanalyse, blijkt dat er risico bestaat VOOR onverantwoord ouderschap.
- Samen met het NIZW (penvoerder) en de Rutgers Nisso Groep gaat TransAct het Zorg voor Beter traject: 'preventie van seksueel misbruik in de zorg' vormgeven. Dit is onderdeel van de Zorg voor Beter trajecten van het ministerie van VWS.
- Voor de RIAGG Maastricht worden studiedagen verzorgd over 'afstand en nabijheid' in de hulpverlening.

Voor meer informatie: Bureau Training & Advies, tel. 030-2340933.

TransAct tel. 030-2326500

vervolg van pagina 1

moorde eerwraakslachtoffers was steeds sprake van escalatie nadat de vrouw naar de vrouwenopvang was gevlucht. Hulpverleners moeten weten dat bemiddeling soms een beter alternatief is, en bij welke bemiddelaars je dan te rade moet gaan.

Aydogan: 'Hoewel dat ook weer een valkuil is. Want als die bemiddeling leidt tot verzoening met de familie maar vervolgens ook tot een totale beperking van de bewegingsvrijheid, dan is dat natuurlijk vrij dubieus.'

Van groot belang is in elk geval dat hulpverleners niet zelf moeten gaan aanrommelen in cases waarbij eerwraak dreigt, maar dat ze experts moeten raadplegen om de meest optimale koers uit te zetten.

Dat het onderwerp de status heeft gekregen van 'groot project' in de Tweede Kamer, vervult Bakker en Aydogan met gemengde gevoelens. Bakker: 'Deze status houdt in dat de overheid de Kamer tot 2011

ieder half jaar moet rapporteren welke maatregelen zijn getroffen voor de aanpak. Voor het schrijven van deze rapporten worden fte's vrijgemaakt. In de regel gebeurt dit alleen bij grote infrastructurele projecten als de Betuwelijn. Wij zijn blij met de politieke aandacht voor de problematiek, maar het is een zwaar instrument. We moeten oppassen dat we migranten niet gaan stigmatiseren en dat we energie blijven stoppen in het grotere en algemenere probleem van huiselijk geweld.'

Film

TransAct krijgt veel telefonische vragen van hulpverleners, én van slachtoffers van eerwraak. Bakker: 'Wij verwijzen dan door naar deskundigen op dit terrein, zoals Rob Ermers, Clementine van Eck en Ane Nauta. Daarnaast hebben we vanuit het Platform de aanvraag van de politie Haaglanden ondersteund voor een landelijk expertisecentrum dat informatie en assistentie biedt aan politie korpsen bij (vermoedens van) eergeerelateerd geweld. Ook zijn

we bezig om te lobbyen voor een Expertisecentrum Eerwraak, waar hulpverleners, leerkrachten en omstanders met al hun vragen terecht kunnen. Vooruitlopend daarop is een website over het onderwerp trouwens al in de maak.' Naast trainingen aan hulpverleners verzorgt TransAct ook trainingen voor migranten- en vluchtelingenorganisaties en worden diverse initiatieven vanuit migrantengemeenschappen ondersteund, zoals De Zwarte Tulp. Aydogan: 'Dit is een groep jonge mensen die een film heeft gemaakt over eerwraak en andere traditionele gebruiken en daaromheen een onderwijsvoorlichtingsprogramma heeft opgezet. Dat soort initiatieven verdienen ondersteuning!'

Eergeerelateerd geweld in Nederland: een bronnenboek, H. Bakker, TransAct, 2005 Instrument voor risicoscreening in de vrouwenopvang, M. Goderie en S. ter Woerds, Federatie Vrouwenopvang/-Verwey-Jonker Instituut, 2006 (in press).

Aan de slag met verschillen in de verslavingszorg

Wilt u de zorg voor verslaafden verbeteren? TransAct biedt een programma over gender en cultuur voor hulpverleners en beleidsmakers, dat bestaat uit vier of vijf bijeenkomsten voor beide groepen. Het resultaat is een nieuwe werkwijze voor hulpverleners en een concreet actieplan.

Twintig procent van de cliënten in de verslavingszorg heeft een niet Nederlandse achtergrond. Een kwart van de cliënten in de verslavingszorg is vrouw.

Marokkanen en Turken drinken veel minder dan autochtone Nederlanders, maar jonge allochtonen zijn wel steeds meer gaan drinken. Vrouwen drinken vaker alleen en zoeken op eigen initiatief hulp voor problemen met alcoholgebruik, mannen komen omdat anderen zich er druk over maken.

Opiaten worden het meest gebruikt door Surinamers, cannabis het meest door Noord-Afrikanen autochtonen. Verschillen genoeg, tussen de culturen, tussen mannen en vrouwen. Om klantgericht te werken is het belangrijk dat in de verslavingszorg rekening wordt gehouden met relevante verschillen in achtergrond, klachtpresentatie en gedrag. Dit maakt de behandeling meer op maat en helpt om in een vroeger stadium van de hulpverlening een adequate diagnose te stellen.

In 2005 voerde TransAct een pilotproject uit bij twee in-

Foto: Marco Okhuizen/HH

stellingen voor verslavingszorg: Parnassia en Tactus. Doel was de integratie van gender- en cultuurspecifieke perspectieven in beleid en uitvoering. In vier bijeenkomsten voor beleidsmakers werd een actieplan gemaakt voor verbetering van beleid. In vijf bijeenkomsten voor hulpverleners werden casussen besproken en op basis daarvan informatie uitgewisseld over de manier waarop je sekse en cultuur van cliënten mee kunt nemen in je behandeling.

Recep Canel, Tactus:

'In de hele verslavingszorg geldt eigenlijk dat vrouwen in de minderheid zijn, en dat de manier van werken gericht is op de autochtone man als archetypische cliënt.

Een eye-opener was bijvoorbeeld dat ik als hulpverlener van Turkse afkomst niet per definitie aantrekkelijk ben voor een Turkse man met verslavingsproblemen. Soms wel, want ik zal beter begrijpen vanuit

welke waarden en normen hij praat. Maar er kan juist ook grote schaamte meespelen, bijvoorbeeld omdat ik het 'wel goed heb gedaan' als migrant en hij niet. Je bewust zijn van dat soort dynamiek is belangrijk.'

Jennie Cornet, Parnassia:

'Er komen bij ons allochtonen binnen, die vaak al heel snel weer wegblijven. Dat laat natuurlijk zien dat er iets schort aan de toegankelijkheid van onze hulpverlening voor allochtonen. Hindoestaanse mannen kunnen bijvoorbeeld vaak niet overweg met het feit dat ik, een blanke vrouw, hun hulpverlener ben. In de pilot hebben we het gehad over manieren om met dergelijke cultuurclashes om te gaan.'

De eerste beller kan kosteloos gebruik maken van dit aanbod. Voor meer informatie: Nico van Oosten (030-2326532) of Annie Oude Avenhuis (030-2326552).

Nee leren zeggen

TransAct gaat docenten weerbaarheid opleiden. In dit artikel vertellen deze docenten over weerbaarheids-trainingen voor moslima's, asielzoekers, ouders van seksueel geweld en leuke jongens.

'Het gros van de mensen denkt bij het woord 'weerbaarheids-training' aan fysieke zelfverdediging. Maar weerbaarheid gaat vooral over grenzen leren aan-geven, en leren reageren op subtielere grensoverschrijdingen. Niet alleen de enge man uit de bosjes van je afslaan dus, maar ook 'nee' leren zeggen tegen iets dat je niet wilt' aldus Clara Stahlie, de hoofddocent van de weerbaarheids-trainingen, die TransAct met ingang van september zal aanbieden. Oorspronkelijk waren weerbaarheids-trainingen vooral gericht op vrouwen. Later kwamen daar kwetsbare groepen bij, zoals bijvoorbeeld slachtoffers van huiselijk of seksueel geweld, gehandicapten en psychiatrisch patiënten. De laatste jaren heeft het werkveld zich verder verbreed en bieden GGD'en of afdelingen Jeugdzorg weerbaarheids-trainingen aan scholen aan (zoals Marietje Kesselsprojecten) en komen er steeds meer weerbaarheids-trainingen voor mannen. Stahlie: 'Vaak zijn die dan gekoppeld aan beroepssituaties. Denk aan een training voor mannelijke thuiszorgmedewerkers. Omdat die bij mensen thuis komen, worden die regelmatig geconfronteerd met grensoverschrijdend gedrag. Cliënten die hen overvragen, of aan hen zitten, voortdurend zeggen 'wat ben jij toch een leuke jongen'. Een ander voorbeeld: trainingen voor jonge docenten die te maken hebben met uitdagend gedrag van leerlingen. Er zijn zelfs weerbaarheids-trainingen voor ouders van seksueel geweld. Deze mannen kunnen er veel baat bij hebben om te leren omgaan met zaken als groepsdruk.'

Schreeuwen

Berendineke Steenbergen is als voorzitter van de Beroepsvereniging Docenten Weerbaarheid en Zelfverdediging (BWZ) nauw betrokken bij de opleiding tot docent weerbaarheids-training die TransAct gaat aanbieden. 'De docenten die bij ons zijn aangesloten werken vanuit een visie, waarbij de integratie van mentale en fysieke weerbaarheid centraal staat.' Dat onderscheidt weerbaarheids-trainingen van zelfverdedigingscursussen die zich vooral richten op het aanleren van vechttechnieken, en van assertiviteitscursussen die uitsluitend mentale weerbaarheid trainen. Eén van die docenten is Floor Dijkstra, van de Trainersgroep Weerbaarheid (www.trainersgroepweerbaarheid.nl) in Groningen. Zij vertelt: 'Soms weten vrouwen totaal niet meer

waar hun grenzen liggen, wanneer ze iets onprettig vinden of niet. Nog steeds bestaat er een bepaald beeld over hoe vrouwen horen te zijn, maar je persoonlijke grenzen kunnen heel ergens anders liggen. Vrouwen moeten soms weer opnieuw leren voelen en accepteren waar hun grenzen precies liggen, los van de verwachtingen van hun omgeving. Pas daarna kunnen ze die grenzen naar de buitenwereld communiceren.' Dijkstra werkt vooral aan het leren ervaren van de eigen kracht. 'Vrouwen met geweldservaringen bijvoorbeeld zijn vaak helemaal kwijt hoe sterk ze zijn, mentaal en fysiek. Door lichamelijke oefeningen te doen, kunnen ze weer gaan ervaren dat ze niet weerloos zijn. Ik leer deelnemers bijvoorbeeld hoe ze hun houding en stem kunnen gebruiken om overtuigend over te komen. Veel vrouwen durven hun stem niet voluit te gebruiken. Terwijl schreeuwen heel handig kan zijn. Je geeft daarmee een duidelijke boodschap af dat je iets niet wilt.'

Hoofddoekje

Dijkstra was betrokken bij de weerbaarheids-cursussen die TransAct in opdracht van het Centraal Orgaan Opvang Asielzoekers ontwikkelde voor vrouwen en minderjarige meisjes (AMA-meisjes) in AZC's. Veel vluchtelingenvrouwen voelen zich onveilig en verkeren in bedreigende situaties: bij de douches, mannen die hen achtervolgen, dronken medebewoners... 'Die cursussen zijn gepresenteerd onder noemers als 'Leven op het AZC' en 'Veiligheid voor jezelf en je

Foto: Arne Kievit/HH

gezin', om de drempel te verlagen. We deden oefeningen die erop gericht waren ervaringen uit te wisselen en kennis op te doen over de rechten van vrouwen in Nederland. Door middel van eenvoudige rollenspelen oefenden de vrouwen om duidelijk te maken dat ze niet lastiggevallen wilden worden.' Momenteel is Dijkstra samen met de Stichting Moslima's een training aan het ontwikkelen voor moslimvrouwen in de provincie Groningen. 'We gaan een weerbaarheids-training ontwikkelen die rekening houdt met de culturele en religieuze achtergrond van deze vrouwen. We sluiten met die training aan bij de voorlichting over huiselijk geweld die het Advies- en Steunpunt Huiselijk Geweld Groningen verzorgt in moslimgemeenschappen. Kwesties die aan de orde zullen komen: hoe ga je ermee om als je negatief wordt bejegend omdat je een hoofddoekje draagt? En met andere vormen van discrimina-

tie? Hoe maak je als je niet goed Nederlands spreekt toch duidelijk wat je wel en niet wilt? Hoe creëer je ruimte voor je eigen identiteit en geloofsvisie? En hoe ga je om met huiselijk geweld en waar kan je hulp vinden?'

Op straat

Kenmerkend voor weerbaarheids-trainingen door erkende docenten is dat ze telkens worden aangepast aan de specifieke doelgroep. Steenbergen: 'In elke training zul je bepaalde methodieken en werkvormen terugzien, zoals rollenspellen en gedragsoefeningen om te leren grenzen aan te geven, grondingsoefeningen, houdingsoefeningen om te leren overtuigend over te komen, stemoefeningen om te leren duidelijk en met volume nee te zeggen, ademhalingsoefeningen om paniek te bedwingen.... Maar bij elke doelgroep zet je dit soort technieken anders in. In weerbaarheids-trainingen voor schoolkin-

deren kun je bijvoorbeeld werken aan mentale weerbaarheid tegen pesten. Een groep ouders zul je vooral leren om te gaan met gevoelens van kwetsbaarheid en onveiligheid op straat.' Stahlie: 'Vaak passen we de naam van de training ook aan de doelgroep aan. 'Blijf er niet voor thuis' voor een weerbaarheids-training voor oudere vrouwen bijvoorbeeld, en 'Sterk door sport en spel' als het om allochtone vrouwen gaat.'

Wat biedt TransAct?

In 2005 is het Nederlands Instituut voor Sport en Beweging (NISB) gestopt met de ondersteuning van het werkveld weerbaarheid. TransAct neemt een gedeelte van de werkzaamheden over. Naast een algemene opleiding tot docent weerbaarheid zal TransAct elk jaar een aantal bij-scholingsdagen aanbieden voor

vervolg op pagina 4

De Methodiek

Symboolkaarten voor hulp na seksueel geweld

Binnenkort brengt TransAct de zogeheten CIAS methode uit; dat staat voor Creatief Interacteren met Allochtone vrouwen met Seksueel geweld ervaringen. De basis van deze methode vormen 40 symboolkaarten, ontwikkeld door Natalie Faneyte en Heidi Hollander tijdens een afstudeerproject bij TransAct. Met deze kaarten worden ervaringen met seksueel geweld op een laagdrempelige manier bespreekbaar gemaakt.

Aanleiding

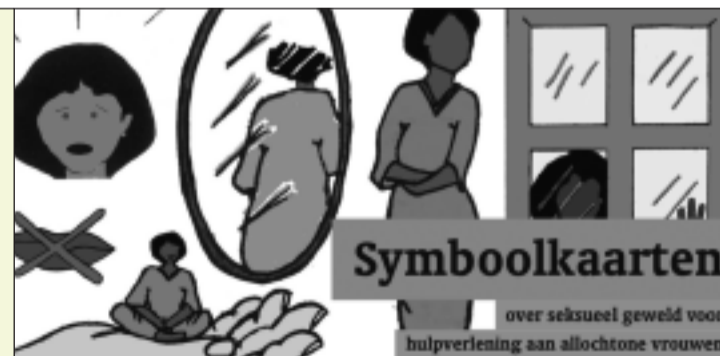
Aanleiding tot de ontwikkeling van deze kaarten is de behoefte van hulpverleners aan visuele materialen. Deze behoefte werd geuit tijdens de netwerkdagen van het project Mozaïek (Preventie en opvang huiselijk en seksueel geweld allochtone vrouwen).

Voor wie

De kaarten kunnen gebruikt worden in hulpverleningscontacten tussen allochtone vrouwen met seksueel geweldservaringen en hulpverleners. Dit kunnen maatschappelijk werkers zijn, maar ook andere beroepskrachten.

Hoe werkt het

Er zijn 40 kaarten met symbolen over veiligheid, geweld, nare seksuele ervaringen/seksueel geweld, seksualiteit, relatie, de vrouwelijke identiteit en cultuur en maatschappij. De symbolen (plaatjes) zijn multi-interpretabel. De hulpverlener kan per individu een aantal kaarten selecteren. De methode is vooral in te zetten bij het onderzoeken van de problemen, het ondernemen van actie en het afsluiten van de behandeling (evaluatie) of wanneer de interactie tussen hulpverlener en cliënt stagneert.

Er zijn twee mogelijkheden om de kaarten in te brengen: 1) aanbieden van symboolkaart en vrouw laten reageren of 2) vraag stellen en vrouw symboolkaarten voorleggen.

Publicatie

Symboolkaarten over seksueel geweld voor hulpverlening aan allochtone vrouwen. Doosje met 40 kaarten. Met handleiding en toelichting op alle symboolkaarten. Heidi Hollanders en Natalie Faneyte, Utrecht, TransAct, te bestellen vanaf 1 juni 2006.

Drijfveer

Naam: Nico van Oosten
Leeftijd: 48
Levensvorm: getrouwd, 2 kinderen van 16 en 14
Functie bij TransAct: beleidsmedewerker, trainer & adviseur

Wat is je achtergrond?

Ik heb psychologie gestudeerd in Utrecht, met als specialisatie seksuologie. In 1985 studeerde ik af op de seksualiteitsbeleving van mannen en de relatie tussen macht en seksueel gedrag in heterorelaties. Vervolgens heb ik een tijd voor de Stichting O&O gewerkt, aan de nascholing van huisartsen op het gebied van problematisch alcoholgebruik en aan preventieve ouderenzorg. En voor het Nederlands Instituut voor Alcohol & Drugs heb ik me beziggehouden met de samenwerking tussen de 1e lijn en de verslavingszorg en met de coördinatie en uitvoering van opleidingen en trainingen. Naast mijn betaalde werk ben ik steeds betrokken geweest bij mannenemancipatie. Zo was ik medeorganisator van het congres 'Mannen, geweld, seksualiteit' in 1985, en mede-auteur van het boek *Mannelijkheid en seksueel geweld: de dader belicht*. Begin jaren negentig heb ik mijn eigen stichting opgericht, Code "M", die zich richtte op de combinatie van arbeid en zorg voor mannen.

Wat houdt je werk bij TransAct in?

Ik doe heel uiteenlopende dingen, dat vind ik leuk. Zo geef ik trainingen in systeemgericht werken bij partnerrelatiegeweld en werken met plegers. Momenteel ben ik projectleider voor Stay in Love, een project gericht op het voorkomen van relatiegeweld bij jongeren. Het is een samenwerkingsproject van het Trimbos, Riagg Zwolle, Parnassia en TransAct (zie ook pagina 2- red.). Ook zoeken we mogelijkheden om online hulpverlening aan plegers op te zetten. En ik ben betrokken bij een pilotproject samen met instellingen voor verslavingszorg, waarin we proberen het gender- en interculturele perspectief te integreren in beleid en praktijk (zie ook pagina 2- red.).

Wat heb je met het onderwerp huiselijk geweld?

Ik heb iets met taboeonderwerpen en gezinsgeheimen. Huiselijk geweld is zo'n onderwerp. Geweld in relaties is zo veelomvattend, het raakt aan cultuur, aan biologie, aan socialisatie, aan communicatie. Het fascineert me ook dat partners elkaar zo naar het leven kunnen staan en toch niet uit elkaar willen. Dat geldt zowel voor slachtoffers als voor plegers; plegers zijn net zo afhankelijk van hun slachtoffer als andersom. Die complexe dynamiek roept bij mij een sterke nieuwsgierigheid op. Het raakt mij ook persoonlijk. Al heb ik nooit een gewelddadige relatie gehad, ook ik weet hoe je elkaar het bloed onder de nagels vandaan kunt halen. Ik zeg wel eens provocerend: in elke goede relatie valt wel eens een klap.

En wat heb je met seksespecifieke en interculturele zorg?

Die belangstelling komt direct voort uit mijn vroegere betrokkenheid bij mannenemancipatie. Wat mij altijd al opviel was de enorme diversiteit onder mannen (en vrouwen). Er zijn echter veel minder verschillen als je de sociaal-economische status meerekent. Wat blijft zijn verschillen in communicatie en betekenisgeving.

Wat vind je aantrekkelijk aan het werk bij TransAct?

Na al die jaren vind ik het nog steeds boeiend om nieuwe manieren te bedenken om huiselijk geweld eerder te signaleren of zelfs te voorkomen. Ik borrel altijd van de ideeën. Mijn werk bij TransAct geeft me ruimte om te kijken hoe ik die kan realiseren. Of eigenlijk: om al net-werkend ideeën in de week te leggen, die dan opeens – al is het jaren later – de stroom mee hebben en vorm krijgen.

Wat wil je bereiken?

Hoe ben je er sneller bij en kun je ervoor zorgen dat er geen herhaling plaatsvindt? We zitten nu op een golf van aandacht voor huiselijk geweld, en dat is mooi, maar het gaat erom dat alles wat we nu in gang zetten in permanent beleid wordt omgezet.

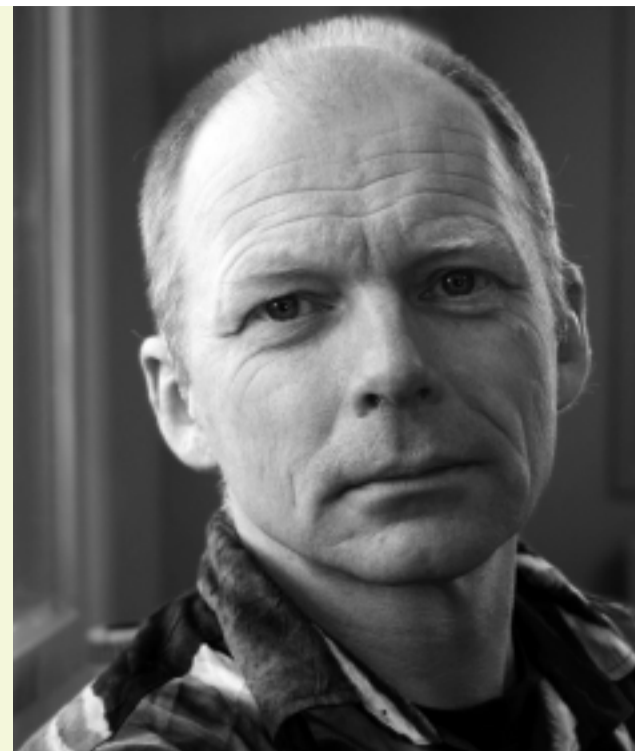

Foto: Bernice Siewe

Waar ben je trots op?

Op de expertise die we hebben ontwikkeld op het gebied van systeemgericht werken rond huiselijk geweld. Ik ben er echt 100 procent van overtuigd dat je problemen moet plaatsen en oplossen in de context waarbinnen ze optreden.

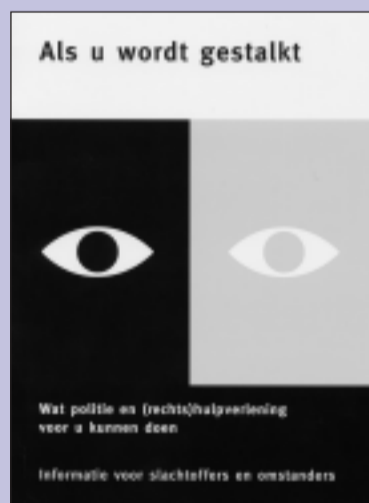
Heb je ook nog vrije tijd? Wat doe je dan?

Ik werk nu drie dagen. Veel van mijn vrije tijd heb ik in mijn kinderen gestoken, en in dingen buiten het werk, zoals de Stichting Code "M". Ik schilder en we hebben een oude boot, waar de nodige uren in gaan zitten.

Wat moet iedereen lezen?

De blanke Masai van Corine Hofman, een Zwitserse vrouw die getrouwd is met een Masai. Het gaat vooral over culturele verschillen en hoe je daarmee omgaat. En over de betekenis van jaloezie binnen een bepaalde cultuur. Erg mooi.

Recente publicaties

Als u wordt gestalkt - Wat politie en (rechts)hulpverlening voor u kunnen doen

In deze brochure wordt nader ingegaan op het begrip 'stalking' en op de mogelijkheden van de politie om u te helpen. Daarnaast vindt u informatie over juridische en andere hulpverleningsmogelijkheden. Nieuw geheel herziene uitgave. *Thérèse Evers*, 1 ex. €5,-, 10 ex. €12,50,-, 50 ex. €35,-, 100 ex. €50,-

Juridische aspecten van huiselijk geweld

Informatie voor slachtoffers en hun adviseurs. Slachtoffers hebben meer mogelijkheden dan het ontvluchten van het geweld of het doen van aangifte; zij hebben rechten. *Margreet de Boer*, €10,-, 5 ex. €25,-, 10 ex. €50,-, 25 ex. €100,-

Factsheets 'Sekseverschillen in leerstijlen en computergebruik', 'Diversiteit in communicatie' en 'Diversiteit in zoekgedrag en verwerking van informatie over gezondheid'

Maria van Bavel e.a., te downloaden via www.transact.nl.

Casemanagement in de aanpak van huiselijk geweld – een handreiking

Voor beleidsmakers en anderen die casemanagement willen inzetten in de werkwijze van advies- en steunpunten huiselijk geweld. *Els Kok en Nonja Meijster*, €10,95

Trainen over diversiteit

Dit werkboek wil trainers en docenten materiaal in handen geven om hun eigen trainingen over geweld en seksualiteit 'in te kleuren'. *Marten Bos & Marianne Cense*, €18,50

Factsheet Meisjesprostitutie en Factsheet Jongensprostitutie

Lou Repetur en Wilma Schakenraad, te downloaden via www.transact.nl

Eergerelateerd geweld in Nederland

Een bronnenboek over de aanpak bij politie, hulpverlening en bij 'signaleerders' (huisartsen, scholen etc). Met concrete aanbevelingen voor de korte en lange termijn. *Hilde Bakker en Sezai Aydogan*, te downloaden via www.transact.nl

Weerbaar ondanks beperking: weerbaarheidsprogramma's opzetten voor mensen met een beperking

Handreiking over het opzetten van weerbaarheidsprogramma's seksueel misbruik voor trainers, docenten en hulpverleners die werken met verstandelijk, visueel of auditief beperkte mensen. *Marijke Lammers*, €18,50

Preventie van seksueel misbruik bij vrouwen en mannen met een handicap

Overzicht van preventieprogramma's binnen de gehandicaptensector. *Marijke Lammers*, €12,50 of downloaden via [website www.transact.nl](http://www.transact.nl)

Van incident tot fundament: vormgeving en implementatie van beleid rond bejegening, seksualiteit en seksueel misbruik

Methodiekmap met concrete aanwijzingen en handvatten voor GGz - instellingen en de Gehandicaptenzorg. *Marijke Lammers*, €29,50

Overzicht Advies- en Steunpunten huiselijk geweld

Rapport over de stand van zaken bij de Advies- en steunpunten huiselijk geweld. *Annemiek Goes*, te downloaden via www.transact.nl

Overzicht Advies- en Steunpunten huiselijk geweld - publieksinformatie

Rapport over de publieksinformatie bij de Advies- en steunpunten huiselijk geweld. *Annemiek Goes*, te downloaden via www.transact.nl

Verslag debat Geheim Geweld. De aanpak van kindermishandeling

Over langetermijneffecten en kindermishandeling in allochtone gezinnen. *Marije Wilmink*, te downloaden via www.transact.nl

Bestellen via www.TransAct.nl ('onze publicaties') of via distributie@transact.nl

vervolg van pagina 3

docenten weerbaarheid. Ook coördineert TransAct het Landelijke Platform Weerbaarheid, een overleg van coördinatoren van Marietje Kessels-projecten en andere jeugdweerbaarheidsprojecten. Daarnaast vervult TransAct een vraagbaakfunctie. Via de website wordt informatie verspreid over bestaande weerbaarheidsprojecten en het opzetten van nieuwe weerbaarheidsprogramma's. Instellingen of particulieren die een erkende weerbaarheidsdocent of docent zelfverdediging zoeken, kunnen op de website van BWZ (www.bwz.nl) een lijst met erkende docenten opvragen.

Meer lezen?

- Website: www.weerbaarheid.nu
- *Weerbaar ondanks beperking: weerbaarheidsprogramma's opzetten voor mensen met een beperking*, Marijke Lammers, TransAct, 2005.
- *Handboek Mozaïek: preventie en opvang huiselijk en seksueel geweld allochtone vrouwen* (deel 4 gaat over weerbaarheidstrainingen), M. Cense e.a., TransAct, 2004

Voor meer informatie over de opleiding docenten weerbaarheid, kunt u contact opnemen met Bureau Training & Advies, tel. 030-2340933